

ከህወሓት/ኢህአዴግ ባሻገር

አክሎማ ቢራራ (ዶር)

April 1, 2018

“ኢፍትሃዊ ቡድን ፍትሃዊ ሊሆን አይችልም”

አክሎማ ቢራራ (ዶር)

“We must learn to live together as brothers or perish together as fools.” Dr. Martin Luther King,

ክፍል አንድ—ወደ ንባብ (Context)
ይህ ተከታታይ ጽሁፍ ለምን አስፈለገ?

አክሎማ ቢራራ (ዶር)

የኢትዮጵያ ሕዝብ አፋኙን፤ ጨካኙንና “በእድገት” ስም ድርጅታዊ መዝገብን የህወሓትና ተባባሪዎቹን ስርዓት ለመለወጥ እንደሚችል አምናለሁ። መሰረታዊ ተከታታይ ችግሮች ግን በቀላሉ ሊፈቱ አይችሉም። መመካከር ያለብን አቢይ ጉዳይ፤ ይህ አምባገነናዊ ስርዓት ከተለወጠ በኋላ ኢትዮጵያ ምን ዓይነት ብሄራዊና ሁሉን አሳታፊ ራዕይ፤ ተልእኮና የእድገት ሞዴል ያስፈልጋታል የሚለው ነው።

በዚህ በአምስት ክፍሎች በተከታታይ በማቀርበው ትንተናና የወደፊት ብሄራዊ የፖሊሲ አቅጣጫ፤

1. መጀመሪያ በአሁኑ ወቅት፤ የአገራችን የኢትዮጵያ ፖለቲካዊ፤ ማህበረሰባዊ፤ ኢኮኖሚያዊ፤ ዲፕሎማሲያዊና ተመሳሳይ ገጽታዎች ምን ይመስላሉ? የሚለውን አቀርባለሁ።
2. በህወሓትና በአጋሮቹ ላይ ምን ዓይነት የሕዝብ ጥላቻ አለ፤ ጥላቻው ካለ እንዴት ሊፈታ ይችላል? የሚለውን አርእስት እገመግማለሁ። ጥላቻን በጥላቻ እንለውጣለን ማለት “ከድጡ ወደማጡ” ይሆናል። የጥላቻ ፖለቲካ መወገድ አለበት። ይህን በሚመለከት የመሰሉኝን መፍትሄዎች ሕዝብ፤ በተለይ ወጣቱ ትውልድ እንዲወያይባቸው እስነዝራለሁ።
3. ኢትዮጵያ “የብሄር፤ ብሄረሰቦችና ሕዝቦች (ከአሁን በኋላ ዘውግ ብዩ የምጠራቸው) እስር ቤት ናት” የሚለውን ተቀብሎ ስለማላውቅ፤ የእነዚህን ዘውጎች ጌጥነትና ለአንድ አገር ምስረታ ወሳኝነት ተቀብለን፤ በተለይ ድምጻቸውና ተሳትፏቸው ገና እውቅና ላለገኙት ክፍሎች ምን ዓይነት መፍትሄ ይፈልጉ ይሆን? የሚለውን ጥያቄ አቀርባለሁ። ከሌሎች አገሮች ልምዶች የተማርኳቸውን ገንቢ ጽንሰ-ሃሳቦች ለታዳሚዎች እንወያይበት በሚል መንፈስ አቀርባለሁ።
4. በእኔ እምነት፤ የምንጋራው የአገር ትርጉም እየተሸሸረ ነው። ኢትዮጵያዊነት የሚለውን እንደ ተራ ነገር እንወረወረዋለን እንጂ የጋራ እሴት ለማድረግ ብዙ ስራዎችን መስራት ግዴታችን ነው። አብሮነት ለጋራ አገር፤ ድህነትንና ኋላ ቀርነትን ለመቅረፍና ለጋራ ዜግነት ወሳኝ ጽንሰ-ሃሳቦች ስለሆኑ የወደፊቱን በሚመለከት ተመክሮዎቻችን በአጭሩ ለውይይት እንዲሆኑ ለወጣቱ ትውልድ አቀርባለሁ።
5. ማንኛውም አገር በተለያዩ መንገዶች የእድገትን አቅጣጫዎች የሚያሳይና የሚመራ መንግሥት አለው። በኢትዮጵያ

“የእድገታዊው መንግሥት” ያስገኛቸው የእድገት ውጤቶች እንዳሉ ሆኖ፤ የወደፊቱ በአብሮነት የተመሰረተ የኢትዮጵያ የልማት ሞዴል ምን መሆን አለበት በሚለው ዙሪያ ተመክሮቻቸውን አቀርቧል።

መንደርደሪያ

ኢትዮጵያ የጥቁር አፍሪካ አካል ናት። የጥቁር አፍሪካ ሕዝብ በልዩ ልዩ ቅኝ ገዢዎች ሲሰቃይ ከቆየ በኋላ “ነጻነቱን” መጎናጸፉ ለሁላችንም የሚያኮራ ነው። ሆኖም፤ የዚህ “ነጻነት” ዋናው ትርጉም በመሬት ላይ የሚታይና የሚዳሰስ ፍትህ፤ የሕግ የበላይነት፤ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት፤ ማህበረሰባዊ ጥቅምና የኃብት ባለቤትነት ሲኖረው ነው። በአብዛኛው፤ የጥቁር አፍሪካ አገሮች ግዙፍ የተፈጥሮ ኃብት ቢኖራቸውም የዚህ ኃብት ተጠቃሚዎች እነሱ አይደሉም። አሁንም የውጭ ኃይሎች፤ ኢንቨስተሮችና የተወሰኑ የአገር ውስጥ ልሂቃን ናቸው። የኢትዮጵያን ሁኔታ ስገመግማቸው፤ የግራ ክንፉ ዱሮ “አቀባባይ ከበርቴ” ብሎ የሚጠራው ክስተት በረቀቀቀ ሁኔታ ስር እየሰደደ ነው። የገቢና የኑሮ ልዩነቶች ጥልቀትና ስፋት ይዘዋል። ይህ አዲስ የመደብ ክስተት፤ ግጭቶችንና አለመረጋጋትን ፈጥሯል። ዛፍ ምሳሌ ናት።

እንደ በትሰዋና፤ ጋና፤ ደቡብ አፍሪካ ከመሳሰሉት ዲሞክራሲያዊ አገሮች ውጭ፤ የአፍሪካ አገሮች “ነጻነታቸውን” ተጎናጸፈዋል ቢባልም፤ በራሳቸው የፖለቲካ ልሂቃን እየታፈኑ፤ እየተጨፈጨፉ፤ ድርጅታዊ ምዝብራዎች እየተካሄዱባቸውና ወጣቱ ትውልዳቸው

እየተሰደደባቸው ይገኛሉ። ነጻነቷን አስከብራ የቆዩት፤ በጥንታዊ ስልጣኔዎ የታወቀችውና ለመላው የጥቁር ሕዝብ ተምሳሌት የነበረችው አገራችን ኢትዮጵያ በራሷ “ልጆች” ደምታለች። የራሷ ልጆች ከድተዋታል፤ አሳንሰዋታል፤ ጥገኛ አድርገዋታል። በነጻነቱና “በአትንኩኝ” ባይነቱ የሚታወቀው፤ እንደ “ገርንጉርጉሩ” ነብር የሚያምረው የኢትዮጵያ ሕዝብ የአብሮነትን፤ የመደጋገፍን፤ የወንድማማችነትን/የእህትማማችነትን፤ የፍቅርንና የማህበረሰባዊ ትሥስርን እሴቶች ተቀብሎ ጠንካራና ራሱን የቻለ ሕብረተሰብ እንዳይፈጥር ታፍኖ ቆይቷል። ራሱን ከዘመናዊ ባርነት ነጻ ለማውጣት ከፈለገ፤ የኢትዮጵያ ሕዝብ ዲሞክራሲያዊ ስርዓትንና ለዚህ ወሳኝ የሆነውን አብሮነትን ማጠናከር ግዴታው ነው።

በብሄር ነጻ አውጭነት ስም፤ ለጥቂቶች የፖለቲካና የኢኮኖሚ የበላይነት እንዲያገለግል ታስቦ በሕዝብ ላይ የተጫነው የህወሓት/ኢህአዴግ የፖለቲካና የእድገት አመራር ዶር ማርቲን ሉዘር ኪንግ እንደለገጹትና እንዳሳሰቡት ዘለዓለማዊ ተመክሮ፤ “በወንድማማችነት አብረን

ለመኖር ከፈለግን፤ መማር አለብን፤ አለያ ልክ እንደ ደንቆሮዎች/ጅሎች አብረን እንጠፋለን” የሚለውን ያንጸባርቃል። የኢትዮጵያ ሕዝብ ሞኝና ተላላ፤ ደንቆረና ጅል ሆኖ አያውቅም። ይህ ባህል እንዳለ ሆኖ፤ ባለፉት ሃያ ሰባት ዓመታት ራሱን ለጅቦች አጋልጧል። ድህነት ስር እየሰደደ ነው። ሕዝቡ፤ ኃብቱንና ክብሩን ተነጥቋል። በህወሓት የበላይነት የሚመራው ስርዓት ይኼን የሚዘገንን የገቢና የኑሮ ልዩነት የፈጠረው “ለጭቁን ብሄሮች” ቁጭአለሁ በሚል የህወሓት ማዘገገያ ስልት ነው።

የኢትዮጵያ ዘውጎች ነጻነትና ሰብአዊ መብቶች መከበር፤ የራሳቸውን የውስጥ አስተዳደር በበላይነት መምራትና በራሳቸው የተፈጥሮ ኃብት ተጠቃሚ መሆን ለኢትዮጵያዊነትና ለኢትዮጵያ ሉዐላዊነት ወሳኝ ነው። በየዓመቱ ባህላቸውን ማክበር በቂ አይደለም፤ ይኼንም ደርግም አድርጎታል። ዋናው መስፈርት አቅማቸውን ማጠናከር፤ የፖለቲካ ኢኮኖሚ መብታቸው አመራር ወሳኞች፤ በተለይ የተፈጥሮ ኃብታቸው ባለቤትና ተጠቃሚዎች ከማድረግ ላይ ነው። የአሞ ሸለቆና የሌሎች ዘውጎች መብቶች በሽንገላ ሊታለፉና ሊስተናገዱ አይችሉም።

ለዚህ “በብሄር ነጻነት ስም” ለሚነገድበት የተሳሳተ ጽንሰ-ሃሳብ ግብአት ከሰጡት ከውጭ መንግሥታትና “ባለሞያዎች” በተጨማሪ፤ በኢትዮጵያ ምሁራንና ልሂቃን መካከል ሁኔታዎችን የሚያባብስ ትንተናና ምክር ሲለገስ ቆይቷል። ዛሬ በፌስቡክና በሌሎች ዘመናዊ መገናኛዎች አማካይነት የኢትዮጵያን ወንድማማች/እህትማማች ሕዝብ የሚለያዩ ትችቶች ይካሄዳሉ። በማንነት ስም፤ ብዙው ለጎጆውና ለጥቅሙ ብቻ ይታገላል። ህወሓት/ኢህአዴግ ሥልጣን ከያዘበት ጀምሮ ያለው ታሪክ ያስተማረኝ ሃቅ አንድ ነው። ይኼውም፤ ማንኛውም ዜጋ የህወሓትን/የኢህአዴግን አምባገነናዊ አገዛዝ አወንታዊ ፕሮፓጋንዳ ሲያስተጋባና ወጣቱን ትውልድ ሲያስተምር የቆየው፤

“በወንድማማችነት አብሮ መኖርንና” በአብሮነት መሰረታዊ ችግሮችን መፍታትን አይደለም። ለህወሓትና ለድርጅቱ ታማኝና አገልጋይ የሆኑ ግለሰቦችና ስብስቦች ለጋራ አገር፤ ለጋርዮሽ ልማት፤ ለአብሮነትና ለፍትሃዊ እድገት ደንታ የላቸውም።

ህወሓቶችና ታማኞቻቸው ኢትዮጵያና ኢትዮጵያዊነት በመላው የኢትዮጵያ ዘውጎች እንዳይደገፍ ሲያደርጉ መቆየታቸው የአደባባይ ምስጢር ነው። ኢትዮጵያዊነትን እንደ ተራ ሸቀጥ ሲፈልጉ የሚቸር፤ ሳይፈልጉ የሚነጠቅ አድርገውት ቆይተዋል። ልክ እንደ መሬት ነጠቃው ማለት ነው። አቶ ለማ መገርሳ እንደተናገረው “ኢትዮጵያዊነት መንፈስ ነው” የሚለውን ጽንሰ-ሃሳብ

ለምንቀበል ትውልድ ኢትዮጵያዊያን ማንም ባለሥልጣን፤ ማንም የፖለቲካ ፓርቲ፤ ማንም የመንግሥት መሪ ይኼን የኢትዮጵያዊነት መንፈስ ሊነጥቀን መፍቀድ የለብንም።

የ'አብዮታዊ ዲሞክራሲና' ከዚህ ጋር የተያያዘው 'የአድገታዊ መንግሥት' ርእዮትና ተልእኮ፤ ለጥቂቶች ልሂቃንና ለደጋፊዎቻቸው አገልግሎትና ጥቅም የተመሰረቱና ሕገ መንግሥታዊና ተቋማዊ የሆኑ ክስተቶች ናቸው። Revoutionary Democracy (አብዮታዊ ዲሞክራሲ) የአምባገነኖች መሳሪያ ነው። "የብሄር፤ ብሄረሰቦችና ሕዝቦች እኩልነት" የሚለው መርህ፤ በዘውግ ማር ይቀባ እንጂ፤ የህወሓት የፖለቲካ ጥላቻ መሰረትና ምክንያት ሆኖ የሚያገለግል የፖለቲካና የኢኮኖሚ የበላይነት ነው። "አብዮታዊ ዲሞክራሲና አድገታዊ መንግሥት" ተብሎታል፤ "በወንድማማችነት አብሮ ለመኖር" የሚያስቸል ትምህርትን ለማስተማር የተጻነሱ አይደሉም። ያስተማሩትና ያስተጋቡት ልዩነቶችን ነው። ያባባሱት የገቢና የኃብት ኢፍትሃዊነትን ነው። የህወሓት/ኢህአዴግ ሕገ መንግሥት ተግባር የህወሓትንና የታማኞቹን ጥቅም ማገልገል ነው። ይህ እስከሆነ ድረስ "አብዮታዊም፤ ዲሞክራሳዊም" ሊሆን አይችልም።

"ዲሞክራሲ" የሚለውን መርህ "አብዮታዊ" ከሚለው ጋር ያጣመሩበት ዋና ምክንያት፤ ለጥቂቶች፤ በጥቂቶች የሚለውን ለማጠናከርና ሕጋዊ ለማድረግ ነው። የዲሞክራሲን ትርጉም የሚወስነው ህወሓትና አገልጋይ ድርጅቶቹ ናቸው፤ የኢትዮጵያ ሕዝብ አይደለም። ለዚህ ነው ምርጫዎች የሚጭበረበሩት፤ የዜጎችን መብቶች እንደ ተራ ነገር የሚነጠቁት፤ የፖለቲካ እስረኞችን ዛሬ ፈተው ነገ የሚያስሩበት፤ በልማት ስም መሬቶች ተወርሰው ለታማኞች የሚሰጥት። ሁሉም አፈናና ምዝብራ የሚደረገው በሕዝብ ስም ነው።

ህወሓቶችና ታማኞቻቸው የሚፈልጉትና አብዛኛው የኢትዮጵያ ሕዝብ የሚፈልገው የተለያዩ ናቸው። ተራው ኢትዮጵያዊ ብቻ ሳይሆን፤ የኢትዮጵያ ዘውጎች አባላት የሚመኙትና የሚፈልጉት አብሮና ተባብሮ መሰረታዊ ችግሮችን መቅረፍ ነው። ለምሳሌ፤ ረሃብን፤ ስራ አጥነትን፤ ድህነትን። ህወሓትም ቢወገድ፤ ችግሮችን ለመቅረፍ፤ ሳይሰለፍና በተከታታይ፤ አብሮነትን፤ ማህበረሰባዊ ትሥስርን፤ ፍቅርን ማጠናከርን ይጠይቃል። ሕዝብን ከሕዝብ መከፋፈልና የዘውግ ጥላቻን ማዛመት የዚህ ተጻራሪ ናቸው። ዶር ማርቲን ሉዘር ኪንግ እንዳሳሰቡት ይህ ዘውጎችንም የሚመለከት ሁኔታ፤ በነጭና በጥቁር መካከል በአሜሪካ ለመቶዎች አመታት የቆየው ጥላቻ የሚዘገንን የኑሮ ልዩነቶችን ፈጥሯል። የገቢና የኑሮ ልዩነት ብዙ መንስኤዎች አሉት። ከስግብግብነትና ከሙሉሰኛነት ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ያለው የኢኮኖሚ የኑሮና የገቢ ልዩነት ክስተት፤ ቀስ በቀስ፤ ከአሜሪካና ከሌሎች አገሮች ወደ አገራችን እየተዛመተ ነው። ይህን ክስተት ከጅምሩ

ካልታገልነው ከጥቅሙ ጉዳቱ እንደሚያመዘን አምናለሁ። የኢትዮጵያ ሕዝብ ሙስናን ከቁንጮው ለማስወገድ መቻል አለበት። እየደማ ሊኖር አይችል።

በየትኛውም ዓለም በገቢና በኑሮ ልዩነቶች ላይ የሚታየው አሉታዊ መረጃ ተመሳሳይ ነው። አገርን ያጠፋል። የከፋፍለህ ግዛውና ብላው ስልት 'ለወንድማማቾች/እህትማማቾች' አብሮ መጥፋት መሰረት ነው። ለአዲስ ሃብታሞችም ቢሆን አብሮ መጥፋትን ያስከትላል። የተፈጥሮ ኃብት ባለጸጋ የሆነችው ቬኔዙዩላ ምሳሌ ናት።

ህወሓቶች ሌላውን አጥፍቶ አብሮ መጥፋት ድንቁርና መሆኑን ፈጽሞ አይቀበሉም። አብሮ መሰራት ብልህነት መሆኑን አያስተናግዱም። አብሮነትን የሚያስተጋባ የመንግሥት ስርዓት የአገርን ዘላቂነትና ሉዐላዊነት፤ የሕዝብን አንድነት መሰረት አድርጎ ዋናዎቹን መዋቅራዊ የሆኑ የሕዝብ ጠላቶችን ለመቅረፍ የሚያስቸል ሁኔታዎችን ይፈጥራል። እነዚህ ችግሮች በጋራ እንጅ በግለሰብ፤ በአንድ መሪ፤ በአንድ ቡድን፤ በአንድ ዘውግ ትግል አይፈቱም። በህወሓት/ኢህአዴግ ብቻ የበላይነት አይፈቱም።

የብሄራዊ ራእይ ወሳኝነት

የኢትዮጵያን መሰረታዊ ችግሮች በዘላቂነትና በሚያስተማምን ደረጃ ለመቅረፍ የምንችለው፤ ፍትሃዊ፤ ሁሉን አሳታፊና ተሳታፊ አድርጎ፤ ሁሉንም ዘውጎች በእኩልነት የሚያስተናግድ፤ በሕግ የበላይነት የተመሰረተ ዲሞክራሳዊ ስርዓት ለመመሰረት ቆርጦ በመነሳትና ተባብሮ በመሰራት ነው። ይህ የሁላችንም ታሪካዊ ግዴታ ነው።

የወደፊቱን የሕዝቡን የኑሮ ሁኔታዎች ለማሻሻል መንፈሳዊ "ተሃድሶ" ወሳኝ ነው። "ለኔ" ከሚለው ስግብግብነት "ለእኛ" ወደሚለው መሸጋገር። "በለው" ከሚለው አጥፊነት፤ "እናዳምጠው" ወደሚለው መሸጋገር ወዘተ። መንፈሳዊ ተሃድሶ፤ ሕዝባዊና ፍትሃዊ ራእይ ከሌለ የኢኮኖሚ "ተ 1 ሃድሶ" አይቻልም።

ህወሓት/ኢህአዴግ አዘናጊ የሆኑ ለውጦችን (Cosmetic changes) ከማስተናገድ ውጭ፤ ከሕዝቡ ፍላጎትና ምኞት ጋር የሚመጣጠን መሰረታዊ ለውጥ ለማካሄድ አይፈልግም። መሰረታዊ ለውጥ ለመተግበር ራሱን ሙሉ በሙሉ መለወጥና ሕዝብን

የሰልጣኑ ባለቤት የሚያደርግ ተተኪ ስርዓት እንዲመሰረት መፍቀድ አለበት።

“ግምገማ” አድርጎ፤ የአመራር ድክመቶቹን ይፋ ካደረገና ሕዝቡን “ይቅርታ” ከጠየቀ በኋላ ህወሓት/ኢህአዴግ አሁንም ለኢትዮጵያ “ተሃድሶ (Renaissance) አስተማማኝ ብቸኛ ድርጅት እኔ ብቻ ነኝ ብሏል። ባወጣው መግለጫ ለማሳመን እንደሞክረው፤ አባል ድርጅቶች፤ ዘውዳች፤ የግል ባለቤቶች፤ ሴቶች፤ ወጣቶች፤ በህወሓት የበላይነት የሚመራው “የመከላከያና የደህንነት” ተቋማትና አባላት፤ ምሁራን፤ ተቀናቃኝ ፓርቲዎችና ሌሎች የሕብረተሰብ አባላት በሙሉ ለገዢው ፓርቲ ቀጣይነት ታማኝ እንዲሆኑ ጥሪ አድርጓል። ድክመቶቹ የአመራር ድክመት እንጅ የድርጅት ራእይ፤ ተልእኮ፤ ፕሮግራምና የባጀት አመዳደብ ክፍተቶች እንዳልሆኑ ጠቁሟል። ያሰመረበት፤ ኢትዮጵያ ጥገናዊ እንጅ፤ መሰረታዊ ለውጥ እንደማያስፈልጋት ነው።

በተለይ የሚያስደነግጠው የተሳሳተ አቀራረብ ለወጣቱ ትውልድ የተደረገው የመሸንገያ ጥሪ ነው። ይህ ትውልድ ቢያንስ ለአለፉት አምስት ዓመታት ራሱን ለህወሓት/ኢህአዴግ አልሞ ተኳሾች አጋልጦ መስዋእት እንደሆነ ረስቶታል። ወጣቱን ትውልድ እየጨፈጨፈ፤ ለስደት እያጋለጠ፤ የፈታቸውን መልሶ እያሰረ፤ ዜጎችን እያስፈራራ ወጣቱን ትውልድ “አለሁልህ” ይለዋል። ይህ የማዘናጊያ ዘዴ ነው። ኢፍትሃዊ የሆነ ቡድን በሕግ የበላይነት አያምንም የምለው ለዚህ ነው። አል-ጃዚራ በ April 1, 2018 ባወጣው መረጃ መሰረት ስመለከተው፤ በሁለት ዓመታት ውስጥ የደነገገው ሁለተኛው አስቸኳይ “አንድ ሺህ አንድ መቶ” ወገኖቻችን እንዲታሰሩ አድርጓል።

አነጋጋሪው የዶር አብይ “ሹመት”

ኢትዮጵያ ባለፈ ታሪክ ያልተበከለ፤ ማንነታቸውንና ኢትዮጵያዊነታቸውን ከልብ የተቀበሉ፤ ችሎታና አስተዋይነት ያላቸው መሪዎች ያስፈልጓቸዋል። የአገር መሪ ሲባል እኔ የሚገባኝ ኢትዮጵያዊ መሪ የሚለው ነው። ዘውግ፤ አካባቢና ኃይማኖት በሁለተኛ ደረጃ የሚታዩ ናቸው።

እኔ ዶር አብይን የማየው በአስተሳሰቡ ጥራትና በኢትዮጵያዊነቱ ነው። የሚወክለው የአመራር ጽንሰ-ሃሳብ ሁሉንም ኢትዮጵያዊዎችን ለማስተናገድ እምቅ ችሎታ እንዳለው እገምታለሁ።

ይህ እምቅ ችሎታ በተናጠል ሊሰራ አይችልም። ለመሰረታዊ ለውጥ የቆሙ፤ ከአድልዎ፤ ከፖለቲካ ሥልጣን ጋር የተያየዘውን “የሙስናና የኪራይ ሰብሳቢነት” ባህል ለማጽዳት የወሰኑ፤ ለሕዝብ አገልግሎት፤ ለነጻነትና ለሙብቶች መከበር ቆርጠው የተነሱ፤ በፍትህ ስኬታማነት የሚያምኑ፤ የማንም ፓርቲ ተቀጥላ ያልሆኑ ወዘተ ግለሰቦች ከአዲሱ መሪ ጋር ተባባሪ እንዲሆኑ ማድረግን ይጠይቃል። የፈለገውን ያህል ችሎታ ቢኖረው አንድ መሪ በራሱ የሚወስናቸውና የሚተገብራቸው ፕሮግራሞች የሉም። አመራር የጋራ ነው።

ይኼም ሆኖ የአሁኑ አምባበናዊ ስርዓት በቀላሉ ይፈታል ብሎ ማመን ሞኝነት ነው።

ዛሬ አነጋጋሪ የሆነው፤ የዶር አብይ አህመድ የኢህአዴግ ሊቀመንበር ሆኖ መመረጥ ተስፋ የሚሰጥ ጭላንጭል ሆኗል። ተመልካቾች የተለያዩ ትርጉሞች ሰጥተውታል። ለአንዳንድ ተመልካቾች የአብይ መመረጥ “ምንም አይነት ለውጥ” ሊያመጣ አያስችልም ወደሚል

ድምዳሜ ገፍቷቸዋል። እኔም ከምርጫው በፊት ባቀርብኳቸው ትንተናዎቻቸው አዲስ ጠቅላይ ሚኒስትር መመረጡ በተናጠል የኢትዮጵያን ሕዝብ መሰረታዊ ችግሮች ሊፈታ እንደማይችል አስምሬበታለሁ። ይህ እንዳለ ሆኖ አብይ ጥቃቅን ለውጦችን ሊያመጣ አይችልም ለማለት አይቻልም። ጥቃቅን ለውጦች ሲደማመሩ ለመሰረታዊ ለውጥ ይረዳሉ። ለምሳሌ፤

1. የፖለቲካ እስረኞችን በሙሉ ሳይውል ሳያድር ለማስፈታት ይችል ይሆናል።
2. ከቀያቸው የተወገዱትን አርሞዎች፤ አማራዎችና ሌሎችን ወደ ቀያቸው ለመመለስ ይችላል።
3. የሙስሊሞችን የሙብት ጥያቄ መልስ ሊሰጠው ይችላል።
4. ለወጣቱ ትውልድ የትእግስት ጊዜ የሚሸምት የስራ እድል ፕሮግራም ሊፈጠር ይችላል።
5. ዛሬ ለአገራችንና ለ 110 ሚሊዮን ሕዝብ ቀውስ መንስኤ የሆነውን አፋኑንና ጨካኙን የፓራቲና የመንግሥት ግፍ (State sponsored violence) ልያስቆመው ይችላል። ይኼን ካደረገ ከሕዝቡ ተአመኔታንና ድጋፍን ሊያገኝ የሚችልበትን ሁኔታ ይፈጥራል። ሕዝቡ ከደገፈው ብዙ ለውጦችን ስኬታማ የማድረግ እድል አለው። ይህ ምኞት ሊሆን ይችላል። ላሰምርበት የምፈልገው ጽንሰ-ሃሳብ፤ ዶር አብይ በህይወት የለለውን የመለስ ዜናዊንን ራእይ፤ ተልእኮና “እድገታዊ መንግሥት” መርህ ይዞ ተመጣጣኝ ለውጦችን ስኬታማ ለማድረግ አይችልም።
6. ሌላው ሊያደርገው የሚችለው የሁሉንም ዘውዳች፤ በተለይ የተረሲትን አቅም ለማጠናከር ይችላል፤ የእነሱን ግብዓት

በመጠየቅ።

ስለዚህ፤ ጥገናዊ ለውጥ ዋጋና ጥቅም አለው። ስርዓት ወለድ የሆኑትን መሰረታዊ ችግሮችን ግን ሊፈታ እንደማይችል ለማሳሰብ እፈልጋለሁ። ግን፤ ጥገናዊ ለውጥ ለመሰረታዊ ለውጦች በር ካልከፈተ፤ የሕዝቡ ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መልስ አያገኝም።

በመሆኑም፤ የሕዝቡ ትግል ይቀጥላል።
ይህ ወጣት መሪ ማነው? ዶር አብይ፤ በወጣትነቱ የኢህአዴግ አባል ሆኖ ያደገ፤ በህወሓት/ኢህአዴግ ርዕሰ ቦታ የታነጸ፤ በመሰረተ ተልእኮውና ስራው ያመነ ነው ቢባል ትክክል ነው። ከዚህ ባሻገር መታየት ያለበት ግን፤ አብይ የራሱ የሆኑ መለያዎች አሉት።

- ለሰብአዊ መብቶች መከበር፤ ለወጣቱ ትውልድ ህይወትና ኑሮ መሻሻል፤ ለአብሮነት መጠናከር፤ ለኢትዮጵያ ሉዐላዊነት፤ ዘላቂነትና ለብሄራዊ ጠንካራነት አስተዋጽዖች አላደረገም ለማለት ግን አይቻልም። የመንፈሳዊ ንቃትና ብቃት ያሳያል። ግለሰባዊ ሃብትና ያሳያል። በሰብእነቱ፤ በኃላፊነቱና በዘውጥ የኢትዮጵያን ሕዝብ ስርጭት ያንጸባርቃል።
- የሚናገራቸውን ሳዳምጥ ተስፋ የሚሰጡ ናቸው። ስለዚህ፤ አብይ በኢህአዴግ "ታነጸ" ቢባልም በመለወጥ ላይ መሆኑ ይታያል። አንድ ግለሰብ አይለወጥም የሚል ብሄል ድንቁርና ነው። ለማሰብ የሚችል ግለሰብ ይለወጣል።
- ስለዚህ፤ በምንም አይለወጥም ከሚለው ይልቅ ሊለወጥ ይችላል የሚለውን ማስቀደምን እመርጣለሁ።

ይህ እንዳለ ሆኖ፤ ዶር አብይ የቆመው ለመሰረታዊ ለውጦች ነው ወይንስ ለተመለደው የህወሓት/ኢህአዴግ ጥገናዊ ለውጦች ነው? የሚለው መሰረታዊ ጥያቄ ገና አልተመለሰም። ይህ ወጣት መሪ መሪ እንዲሆን የተደረገው በኢህአዴግ አመራር ብልጫ ያለውን ድምጽ አግኝቶ ነው። ከዚህ ጀርባ ግን ለውድድር እንዲቀርብ የህወሓት ድጋፍ አለበት ወይስ የለበትም? የሚለው ጥያቄ ገና አልተመለሰም። ዶር ደብረጽዮን ሁለት ድምጽ ብቻ አገኘ የሚለውም ከጀርባ ያለውን ስትራቴጂ ይስታል፤ አናውቀውም። የህወሓትን መሰሪነት በጥንቃቄ ማየት አለብን፤ ቶሎ አንፍረድ። በእኔ ግምገማ፤ ህወሓት ይኑርበት አይኑርበት አብይ ተወዳድሮ ተመርጧል። ወደፊት ከምን ላይ ያተኩራል የሚለው በሂደት የሚታይ ነው። ያም ሆኖ፤ ወታደሩ፤ ጸጥታው፤ ኢኮኖሚውና "ፓርላማው" በህወሓት ሙሉ ቁጥጥር ስር እስኪሆኑ ድረስ፤ የስርዓት ለውጥ ይመጣል ብዬ ራሴን አላታልልም።

ዶር አብይ ከአሮሞ ኢትዮጵያዊያን መካከል "የመጀመሪያው የኢትዮጵያ መሪ ነው" የሚለው ትክክል አይደለም። የቅርቡን ብቻ ምሳሌ ብጠቀስ፤ አቶ ተስፋዩ ዲንቃ የኢትዮጵያ ጠቅላይ ሚኒስትር ነበር።

የዶር አብይ መመሪያ መታየት ያለበት ከሚከተሉት አስኳል ብሄራዊ ጉዳዮች አንጻር ነው የሚል እምነት አለኝ። አንደኛ፤ ሕዝቡ የሚፈልገውን መሰረታዊ ለውጥ ለማመቻቸትና ለመግፋት ይችላል ወይስ የህወሓትን/የኢህአዴግን መስመር ይዞ ይቀጥላል? የህወሓት/ኢህአዴግን መስመር ይዞ ከቀጠለ ለጊዜው ሕዝባዊ አመጸ ጋብ ሊል ይችላል። ዘላቂ ሰላም፤ እርጋታ፤ ፍትሃዊና ተከታታይ እድገት አይኖርም። ፍትህ የሚባል ነገር አይታሰብም። ይኼን የሚያጠናክረው ህወሓት/ኢህአዴግ ያወጣው መግለጫና ጥሪ ነው። የተረጋጋ ሰላም በአገሪቱ ሊኖር የሚችል አይመስለኝም።

ቁም ነገሩ፤ ዶር አብይ የሕዝቡን፤ በተለይ የወጣቱን ስሜት ከቀሰቀሰ በኋላ ወደፊት ባለው ሚናው ይህን ሰፊ ሕዝብ ያገለግል ይሆን? የሚለው ጥያቄ በሂደት ይታያል።

ስለዚህ፤ የሕዝቡ መሰረታዊ የፍትህ ጥያቄዎች ካልተመለሱ፤ ሕዝቡ እንደገና በባሰ ሁኔታ ይነሳል የሚል እምነት አለኝ። ሁለተኛ፤ የዶር አብይ መመሪያ በተናጠል የሚታይ አይደለም። ከአሮሞው ሕዝብ፤ በተለይ ከቆሮው የትግል ውጤት ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት አለው። አብይ ለአሮሞው ሕዝብ በተለይ ለወጣቱ ትውልድ (ለቆሮው) ሃላፊነትና ውለታ አለበት። ተጠያቂም መሆኑ